

масового знищення: Закон України від 06.12.2019 № 361-IX. *Голос України*.2019.28 грудня.№251.

5. Рекомендации FATF. Международные стандарты по противодействию отмыванию денег, финансированию терроризма и финансированию распространения оружия массового уничтожения: пер. с англ. М.: Вече, 2012. 176 с. URL: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/pdfs/FATF-40-Rec-2012.pdf>

6. Audyт AML. URL <https://www.biinsight.pl/pl/aml-fraud/audyt-aml>

7. Florek J. Strzelecka M. Przeciwdziałanie praniu pieniędzy a niezależny audyt procesów AML. URL <https://www.rp.pl/Firma/304039993-Przeciwdziałanie-praniu-pieniedzy-a-niezalezny-audyт-procesow-AML.html>

8. Pukała R., Vnukova N.M., Achkasova S. Identifying the priority methodology for reinsurer default risk assessment. *Rozprawy ubezpieczeniowe. Konsument na rynku usług finansowych (Journal of Insurance, Financial Markets and Consumer Protection)*. 2018. 28(2/2018). PP. 120-134.

УДК 657.1

Сисоєва І.М.

*к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки, обліку та оподаткування
Вінницького навчально-наукового інституту економіки
Тернопільського національного економічного університету, м. Вінниця, Україна*

Балазюк О.Ю.

*к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки, обліку та оподаткування
Вінницького навчально-наукового інституту економіки
Тернопільського національного економічного університету, м. Вінниця, Україна*

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОГО АУДИТУ

Соціальний аудит є багатовекторним поняттям, що дає відповіді на безліч запитань, вирішення яких сприятиме розвитку бізнесу, а відтак, і соціально-економічному розвитку країни в цілому. Наразі важливо зародити усвідомлення того, що для сучасного бізнесу головною конкурентною перевагою стає наявність потужного людського капіталу, тому бізнес має орієнтуватися на підвищення вартості робочої сили. Постійне скорочення дії традиційних для України чинників набуття конкурентних переваг за рахунок отримання преференційних умов ведення бізнесу або використання дешевих матеріальних ресурсів має підвищувати зацікавленість українських компаній у конкуренції на основі моделі «дорогої» робочої сили, що передбачає гідну оплату праці. Така постановка питання повністю відповідає сучасній ідеології соціальної відповідальності бізнесу.

Досвіджуючи дану проблематику, ми виявили необхідність наступного набору параметрів і індикаторів (Табл. 1). Тим часом подібні дослідження можуть служити прикладом ефективного використання фрагментів інформації для отримання лише часткової картини соціальної ситуації. Повна картина могла б бути отримана при

впровадженні стандартизованих методик соціального аудиту, що передбачає: по – перше, розробку критеріїв оцінки ситуації на підприємстві, території, по–друге, розробку стандартів соціальної відповідальності як на підприємстві, так і на території [5].

Таблиця 1.

Параметри соціального аудиту

№ з/п	Параметри соціального аудиту	Характеристика
1	Демографічна ситуація	Щільність населення за регіонами смертність.
2	Охорона здоров'я та безпека праці	Захворюваність населення за видами хвороб.
3	Освіта	Чисельність осіб, які навчалися у на – вчальних закладах; кількість загальноосвітніх навчальних закладів, професійно –технічних навчальних закладів, вищих навчальних закладів I–IV рівнів акредитації, показники прийому студентів до ЗВО за джерелами фінансування їх навчання, показники діяльності аспірантури та докторантури; розподіл населення за рівнем освіти, за статтю та місцем мешкання.
4	Соціальна напруженість	Заборгованість із виплати заробітної плати та окремих видів соціальної допомоги, заборгованість населення з оплати житлово –комунальних послуг, рівень безробіття, чисельність працівників, які перебували у відпустках з ініціативи адміністрації, кількість страйків та їх наслідки, порушення трудового законодавства, коефіцієнти злочинності, чисельність жебраків, кількість самогубств.
5	Зайнятість населення	Економічна активність населення (за місцем проживання, статтю, віковими групами), звільнення працівників (за регіонами).
6	Житлові умови	Забезпеченість населення житлом, введення в експлуатацію житлових будинків, кількість сімей та однаків, які перебували на квартирному обліку, одержали житло та поліпшили свої житлові умови, надання житла окремим категоріям населення.
7	Пенсійне забезпечення:	Види та розміри пенсій, чисельність пенсіонерів за регіонами, середній розмір пенсій, співвідношення середніх розмірів пенсії та заробітної плати працівників, зайнятих в економіці.
8	Соціально-демографічні характеристики домогосподарств	Розмір, склад, житлові умови, наявність і використання земельних ділянок, характеристика особистих підсобних господарств, рівень освіти населення, рівень розвитку фізкультури та спорту, структура доходів та витрат.
9	Заробітна плата	Середньомісячна номінальна заробітна плата працівників (за галузями економіки, регіонами, видами діяльності), структура фонду оплати праці, індекси заробітної плати та інфляції, галузеві співвідношення заробітної плати, співвідношення заробітної плати та прожиткового мінімуму для працездатної особи.
10	Бідність	Порівняльний аналіз бідності в Україні та в інших країнах.
13	Соціально-економічна захищеність населення	Базова захищеність, захищеність доходів, професійних умінь, безпека ринку праці, умов праці, гарантії зайнятості та волевиявлення, соціальна справедливість.
13	Стан дотримання Кодексу законів про працю України на підприємствах різних форм власності	Структура порушень трудового законодавства: оплату праці, гарантії та компенсації, укладення і виконання колективних договорів, трудові відносини у разі банкрутства, працю жінок, молоді, інвалідів.

Джерело: сформовано авторами на основі літературних джерел

Реалізація концепції соціального аудиту в довгостроковій перспективі дозволить оптимізувати процеси управління, прийняття управлінських рішень, як на мікро – , так і на макрорівнях.

Зарубіжний соціальний аудит спирається значною мірою на правові норми, зафіксовані в ряді універсальних міжнародних договорів, що закріплюють основні соціально-економічні вдачі: Статут Організації Об'єднаних Націй (1945), Загальна декларація прав людини (1948), Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (1966), Заключний акт Ради але безпеки і співробітництва в Європі (1975) та ін.

Сучасний розвиток соціального аудиту обумовлено двома групами факторів. Перша з них визначається прагненням використовувати соціальний аудит з метою отримання економічної вигоди. Ця особливість надає американській моделі соціального аудиту суто прагматичний характер. Практика також показала, що соціальний аудит – інструмент, який допомагає менеджерам краще зрозуміти і прогнозувати потреби стейкхолдерів. Цей інструмент забезпечує істотну інформацію про інтереси, потреби та очікування стейкхолдерів, полегшуючи взаємозалежність, яка існує між бізнесом і його стейкхолдерами, заохочуючи взаємність, тобто забезпечує двосторонній розвиток.

Соціальний аудит здатний надати велику ефективність менеджменту. Він інтегрується з існуючими системами управління, і завдяки цьому менеджери, відповідальні за щоденне прийняття рішень, можуть більш ефективно використовувати інновації і реінжинірингом.

Соціальний аудит використовується як технологія контролю стратегічних цілей компанії. В процесі соціального аудиту стратегія компанії стає більш усвідомлюваною і виявляються неузгодженості тактики і стратегії.

Друга група чинників пов'язана з суспільним тиском на корпорації. Суспільство зацікавлене в підвищенні прозорості діяльності корпорації. Соціальний аудит, зроблений добровільно або в результаті зовнішнього замовлення, передбачає більш високий рівень точності оцінок та інформації, одержуваних в ході аудиту.

Крім того, соціальний аудит має можливість стати ефективним інструментом соціального партнерства, що дозволяє здійснювати діалог між зацікавленими сторонами на основі достовірних результатів добровільного, незалежного і об'єктивного аудиторського обстеження, що має на меті досягнення консенсусу в регулюванні соціоекономічних відносин [1].

Отже, соціальний аудит здатний надати соціальним партнерам на підприємстві, органам влади, професійним об'єднанням об'єктивну інформацію, сформовану в результаті обстеження реального стану справ на підприємстві. Ця інформація буде сприяти соціальному діалогу і допоможе відпові дальшим особам прийняти більш виважене рішення, простежити за його реалізацією, передбачити можливі труднощі, вчасно вжити необхідні заходи для їх вирішення. Соціальний аудит, який виконується за міжнародними стандартами, формує впевненість, що

компанія працює добре; його результати дозволять побачити недоліки та скоригувати діяльність компанії, а це сприятиме досягненню більшого економічного ефекту [8].

Хоча, як будь-яке нововведення, соціальний аудит викликає неоднозначну оцінку. Однак не викликає сумніву той факт, що в сильно ускладнені і нестабільному світі все соціально-економічні чинники усвідомлюють необхідність нового мислення, заснованого на ідеї сталого розвитку, найважливішим компонентом якого є «соціальний вимір». Соціальний аудит, навіть з урахуванням його подальшого вдосконалення, звичайно, не вирішить сучасних соціальних і екологічних бід. Однак його по праву можна розглядати як своєрідну соціальну інновацію, здатну з часом трансформуватися в дієвий механізм регулювання соціально-економічних процесів в умовах глобалізації.

Список використаних інформаційних джерел

1. Бойцова В. А. Социальная ответственность бизнеса: обязанность или необходимость? [Електронний ресурс] / В. А. Бойцова // Концепт. – 2015. – № 14. – Режим доступу: <http://e-koncept.ru/2015/75203.htm>.
2. Ирназаров Р. И. Социальная ответственность: к вопросу о возникновении / Р. И. Ирназаров, М. Х. Юсупова // Вестник Башкирского университета. – 2011. – Т. 16 Философия, социология, культурология и политология. – № 1. – С. 176-180.
3. Калетнік Г.М. Efficiency of state support as the basis of sustainable agriculture / Г.М. Калетнік, Н.В. Пришляк. // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2016. – №5. – С. 7-23.
4. Колот А. М. Соціально –трудова сфера: стан відносин, нові виклики, тенденції розвитку : [моногр.] / Колот А. М. — К. : КНЕУ, 2010. — 215 с.
5. Мельник С. В. Концепція формування національної моделі соціального аудиту [Електронний ресурс] / Мельник С. В., Матросов В. Д., Гаврицька М. К. — Режим доступу : <http://www.lir.lg.ua/koncept.htm> — Назва з титул. екрана.
6. Сисоева І. Особливості аудиту облікової політики підприємств / І. Сисоева // Галицький економічний вісник. – 2007. – Вип. 4 (15). – С. 188–192.
7. Sysoieva I Modelling of enterprise's accounting policy: theoretical aspect / Sysoieva I., Balaziuk O., Pylypenko L.// Baltic Journal of Economic Studies, Volume 5 Number 1. Riga: Publishing House «Baltija Publishing», 2019, 256 pages. – P. 188-194. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2019-5-1-188-193>
8. Туркин С. Социальный аудит компаний [Электронный ресурс] / С. Туркин // Управление компанией. — 2004. — № 8. — Режим доступа : <http://www.cfin.ru/press/zhuk/2004-8/15.shtml>